

ESPLAIS LITERARIS

Any III

OLOT, OCTUBBRE DE 1923

Núm. 15

L' ÚS DEL CATALÁ

De totes les manifestacions característiques nostres, cap ha d'esser més aimada que l'ús de la nostra llengua. A ella li debem tot, puix sense ella ens hauria sigut difícil superar les vicissituds que Catalunya ha hagut d'atravessar en el transcurs de la historia.

En l'ordre civil i en l'ordre religiós, soms déutors a ella, que els sabis hagin parat ment en aquest recó d'Espanya i hagin celebrat les nostres glories distintives, inconfundibles amb cap més altre poble del món.

Déu, creador dels pobles, ha sigut generós amb nosaltres i ens ha dotat de qualitats tan excelses que féren dir a aquell gran bisbe el Dr. Torres i Bages, que una de les coses que més agraiïa a Déu, era l'haver-lo fet neixer català.

Dues setmanes enrera, en una festa adreçada als aprenents, hi parlava l'Eminentíssim Cardenal Vidal i Barraquer, avui conegut de tots nosaltres, i en havent saludat les autoritats en la llengua Estatal, se dirigia als aprenents en la llengua llur, donant la raó que la llengua per ells més entesa era la en que devien esser instruïts.

I en l'ordre religiós, només ens cal retreure les següents paraules d'aquell bisbe que tants mereixements tenia per a ostentar les insignies cardenalícies, segons opinió unànim de sos companys d'episcopat, el Dr. Torras i Bages:

«Un dia trobarem aegut a terra un home a qui un altre, en baralles, havia donat una ganibetada al costat: semblava que anava a fiar, i l'exhortarem en català sense que donés el menor senyal de tornar en sí, quan havent-nos dit els circumstantes que era francès, li parlarem en aquesta llengua a fi de donar-li l'absolució i al moment, aquell esperit es desvetllà,

ens respongué amb efusió de l'ànima i, si bé amb feble veu, ens manifestà els seus sentiments cristians. El dit subjecte, qui després gorí de la ferida, parlava en català tan bé com nosaltres, però en les angúnies i tenebres d'aquella hora, sols restà il·luminat oïnt la paraula de vida en la nadiua llengua.

TORRAS I BAGES»

SOC PROPIETARI

(MONOLOGUET)

Sempre ha sigut la mèva deria esser propietari! (Pausa)
;No's creguin vòbilis, vòbilis! No senyor, soc enemic de violències i d'usurpacions traïcioneres. No, senyors, jo no soc axis.

Amb els meus estalvis, adquirir un xalet, qui m'ho priva? Vostès es creuen que era de l'ungla llarga! Doncs l'han errada. Això si que faria riure amb aquestes suposicions estrafalaries, enriquir-se un, i rebi qui rebi. No, senyors! (amb energia). No'n soc d'aquesta classe. Ara, que amb estalvi i privacions puga esser propietari, ni vostès ni ningú m'ho poden privar. (Retintiu) i si'ls fes certa envejeta tot dient-los-hi que ja soc propietari d'una finca, no s'estranyin, senyors, que el món ès gran per a tothom, i vostès tombé en poden esser de propietaris s'entén, honradament. Avui suprimeixin el cafè, un altre dia el puro, el cine, el teatre i altres menuderies que'm callo, i que vostès saben de sobres; en una paraula, facin sacrificis, que tothom ne pot fer i, si la sòrt els acompanya, ja veuràn com vindrán a esser propietaris d'un petitíssim, si volen, que per alguns serà un palau, com me passa a mi meteix, car experimento la ventatja de dir als amics i coneguts: «*Vinguin a casa meva*». *Allò és bonic!* i, com qui sent una mala cosa, ens sembla que no ho vulguin creure, no ho diuen, però jo ja ho veig com poden pensar: «*Aquest mano, mira com s'ha fincat*».

No capeixen, pobres, que jo ja soc un esser superior a ells, que, tot tenint més guanyats que els meus, han de consolar-se veient cada més la cara del amo o apoderat que els passà el rebut del pis en que viuen. Ara s'en adonen que jo he pujat més que ells, perque jo soc propietari del xalet que m'envejen!

La recepta ja la tenen, lo que costa de seguir-la, i molts els espanta, però en quant a mi, els ting d'esser franc. (Amb sorna). N'estic content dels meus estálvis i privacions. Soc feliç! Soc feliç! (riallada). Soc un petit propietari d'un xalet, i que? A mi ja'm basta. ¡Les meves suades me costa! ¡Que vagin dient els envejosos! (amb despreci). Arri allà, no podeu dir que el pis que viviu és vostre? això no us fa vergonya? No s'enfadin que tot això va de broma! Si no en voleu esser de propietaris, no'n sigueu, això rai, cada ú pensa a la seva manera. Mal-de-caps per força, mai, mai!

RAMÓN PUIG I BOSCH

CANÇO AMOROSA

Lema: a N' A. T.

*Prop la fontana d'aigua emmelada
frondosa d'arbres i xaragalls,
els matins frescos de primavera
convit me porten dels aires sans.*

*Es quan contemplo la blanca escuma
de abundant aigua saltant avall,
que la ment s'obra com inspirada
semblant que escolta veus d'un aimant.*

*Pastor que guardes l'alta montanya
i ensemps vigiles el teu ramat,
¿quins mots ne surten de tes entràmenes
roents que eixassin d'una fornal?*

*Veix que t'escolta amb complacencia
gentil donzella d'eixes afraus:
ting confiança, que ella és més bella
amb lleu sonriure i un rostre clàr.*

*A baix del poble les campanades
criden com sempre per a pregar,
del cap cofada amb la caputxa
la noia prega per son aimat.*

ANTONI DOT

FÚNEBRES RECORDANÇES

Lema: En la mort d'un amic

*Feia poc que era florida
 en aquesta trista vida
 eixa flor que ara s'ès mort.
 Ara es veu esmortuïda;
 joh com s'ès descolorida
 i ha perdut tot son olor!
 Quan son ànima ès volada
 per ser sempre benaurada
 prop de son aimat Senyor
 sa memoria ens ha deixada
 per nosaltres estampada
 en lo més pregón del cor.
 Mentres que son cos reposa
 dins aquella freda llosa
 on la mort l'ha sepultat,
 ha quedat la mare aimada
 en eix món desempurada
 per la mort d'eix fill aimat.
 Oferim-li una pregaria
 ben fervent i voluntaria
 que s'enlairi cel amunt.
 Guardem d'ell santa memoria
 i el bon Déu dongui la gloria
 al amic avui difunt.*

J. DE CARRERAS

NOUS RETOLS EN CATALA

A la Plaça, la botiga de Francisco Tarrús és rotulada: «Drogues». Al carrer de Bellaire sóta la fonda d'Europa hi ha una «Espardenyaria»; a la Plaça Capellans hi ha la sabateria de «Josep Corcó» i la «Casa Talairé». Al carrer de Sant Rafel hi ha la «Casa Falguera» i a càrn Barnadas «Xocolates i Queviures»; la senyoreta Gotarde te al defora aquest rètol «Gotarde. Fotografia, Ampliacions, Treballs artístics» i signa en català en la escala de sa fotografia i el notari Sr. Danés igualment, el Sr. Candi Agustí rotula «Metge Dentista» i davant el Sant Hospital hi ha el «Banc d'Olot».

Anirem continuant la llista. Plagiant al qui digué «pus parlà en català Déu li don gloria», dirém nosaltres «pus honreu el català Déu vos don sort».